

ПРЕС КЛИПИНГ

26.НОВЕМБАР 2012.

НАСЛОВИ

Храна највећа ставка у кућном буџету;(стр.2)

Словенци имају највише плате у региону;(стр.3)

Грађевинари: Скуп квадрат;(стр.4)

У рударе ни за 50.000 динара;(стр.5)

Кад нема за више, добар је и минималац;(стр.6)

Продужавање агоније предузећа којима спаса нема; (стр.8)

Криза збрисала 120.000 малих и средњих предузећа;(стр.9)

Откази се деле и кроз рупе у важећем Закону;(стр.11)

Позајмљивали пшеницу по 12, а продавали за девет динара;(стр.12)

Закон о раду мањкав;(стр.15)

Губиташу дато 700 милиона више за повећање плата;(стр.16)

Храна највећа ставка у кућном буџету

Д. МАРИНКОВИЋ

Док се у свету на куповину хране и пића издваја између 15 и 20 одсто месечних примања, у Србији је тај удео и до три пута већи.

ДОК се у свету на куповину хране и пића издваја између 15 и 20 одсто месечних примања, у Србији је тај удео и до три пута већи. Нашим домаћинствима и даље највише новца односи куповина намирница на које "одлази" чак 43,7 одсто укупних месечних примања.

- Издаци за личну потрошњу у Србији за куповину хране, плаћање комуналија и осталих услуга, према последњим подацима износе око 47.172 динара - показала је Анкета о потрошњи домаћинстава у Србији, коју је спровео Републички завод за статистику. - За разлику од нас, за храну у Европској унији (ЕУ) одлази у просеку 16 одсто укупних прихода, а у Србији су ти трошкови безмало три пута већа јер су за толико мања и наша примања.

Тако висок удео у издацима за храну на нашем тржишту стручњаци објашњавају значајним поскупљењима основних животних намирница последњих месеци. За земљу са куповном моћи становништва каква је наша, то је превелики удар на џеп потрошача.

КОМУНИКАЦИЈЕНА здравствене услуге грађани су трошили током ове године просечно по 2.000 динара месечно, Београђани највише, у просеку, по 2.507, а на те услуге у јужној Србији трошило се знатно мање пара - 1.500 динара. Када је реч о комуникацијама, рецимо, просечна београдска породица издвајала је по 2.452 динара, војвођанска 300 динара мање, док је у региону Јужне и Источне Србије тај издатак био 1.185 динара.

- Како највећи део зарада и даље одлази на куповину хране и пића, то показује да је храна код нас и даље неоправдано скупа - сматра Петар Богосављевић, председник Покрета за заштиту потрошача. - Томе у доброј мери доприносе монополистички договори произвођача, али и самих прометника. Ипак, високе цене обара беспарица, јер иначе нема ко да купује прескупо месо, млеко, месне прерађевине.

Смањује се и сама потрошња. Јер, сада за исте паре купујемо знатно мању количину намирница него, рецимо, прошле јесени. Намирнице које смо лани могли да купимо за 1.000 динара, сада вреде и до 1.300, а зависно од трговинског ланца и до 1.500 динара. То говори да се са великим варирањем курса динара, али и кретањем цена прехранбених производа знатно осцилира и куповна моћ грађана, која је код нас, иначе, на веома ниском нивоу.

Да напуне фрижидер највише кошта Београђане, који у поређењу са житељима осталих региона највише издвајају за куповину намирница, а тај удео достиже 44,1 одсто укупних издатака, док је у Војводини 39,8 одсто. У региону Шумадије и Западне Србије тај постотак износи 43,6 одсто. Истовремено, становници Јужне и Источне Србије троше безмало половину

укупних примања - 49,2 одсто за храну и услуге, што говори о изузетно ниском животном стандарду грађана.

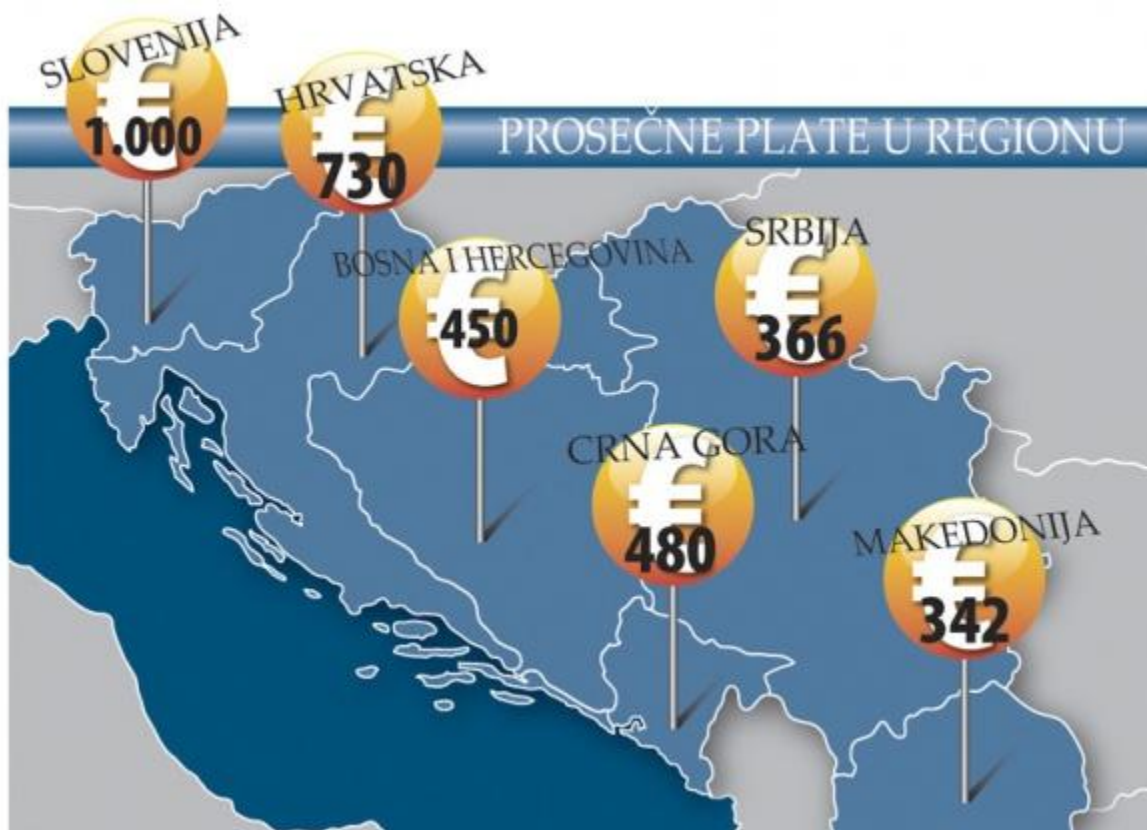
Највише пара за комуналије издвајају становници престонице, тако за становање, воду, струју, гас у Београду одлази 14,8 одсто укупних месечних примања, у Војводини 15,4 одсто, а у региону Јужне и Источне Србије 11,3 одсто. За транспорт, на нивоу Србије одлази 7,9 одсто укупних издатака, у Београду седам, а региону Шумадије и Западне Србије 8,2 одсто.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.239.html:407591-Slovinci-imaju-najvise-plate-u-regionu>

Словенци имају највише плате у региону

М. Л. Ј.

Све земље бивше Југославије имају веће просечне плате од нас. Месечно су "најбогатији" Словенци, са око 1.000 евра на рачуну. Просечна плата Македонији је 342, БиХ 450, Црној Гори 480

ЗАПОСЛЕНИ у суседној Хрватској на крају месеца добију - дупло више новца него ми. Истраживања у овој земљи показују да је просечна плата "догурала" до 730 евра за последња три месеца. Код нас је домаћа валута највише утицала на ниска месечна примања, па просечан Србин за 30 дана заради свега 366 евра. Од земаља из бивше Југославије, свакако су месечно "најбогатији" Словенци, са око 1.000 евра на рачуну. Просечна плата Македонији је 342, БиХ 450, Црној Гори 480.

- Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у септембру 2012. године у Србији износи 40.258 динара - кажу у републичком заводу за статистику. - У односу на просечну зараду у августу, плата је мања за 6,5 одсто.

У Србији су зараде у јавном сектору за 28 одсто веће у односу на просек у приватном, а у неким предузећима су многоструко веће. Слично је и у земљама региона, али не баш као у Србији - у Румунији 20 одсто, Бугарској 19, Словачкој 15, Мађарској осам одсто.

Просечна зарада запослених, обрачуната за све бивше југословенске републике је 550 евра, а Србија је за више од трећине испод просека.

Када се ово упореди са 1990. годином, у Словенији је плата била за 33 одсто већа од просечне СФРЈ зараде, а у Хрватској за 12,5 одсто. У Србији је тада просечна зарада била мања од просека, али за само два одсто, а не као сада, за више од 30.

СВЕТСКА ПЛАТА

ИСТРАЖИВАЊЕ Међународне организација рада у 72 земље света каже да просечна светска плата износи 1.480 долара. Србија је на 42. месту, с платом од 1.058 долара, мањом од просека у свету. Од земаља бивше Југославије најбоље је пласирана Хрватска, која је на 27. месту, с просечном месечном зарадом од 1.756 долара. Македонија је на 34. месту, са 1.345 долара, БиХ на 35. месту, са 1.338 долара. Од земаља у окружењу, Мађарска "зарађује" 1.374, Румунија 954, а Бугарска 750 долара.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.239.html:407576-Gradjevinari-Skup-kvadrat>

Грађевинари: Скуп квадрат

Т. С.

Повећање пореза и акциза погађа грађевинску индустрију, посебно када се има у виду чињеница да већина фирми и сада послује на граници рентабилности

У ЦЕНИ црепа, цигле и цемента са чак 50 одсто учествују енергенти, а посебно гас. За друге производе грађевинске индустрије на енергенте одлази од 20 до 30 одсто. Повећање пореза и акциза погађа грађевинску индустрију, посебно када се има у виду чињеница да већина фирми и сада послује на граници рентабилности. Рачуна се да ће због нове цене материјала и енергената поскупети и извођење радова на изградњи инфраструктуре, без обзира на то што ПДВ више није терет за извођача, већ за инвеститора, односно државу и њена предузећа.

- Ранијих година када смо имали живу стамбену изградњу - порез на грађевински материјал износио је четири одсто, а данас када је станоградња готово замрла, порез је 20 одсто - истиче Горан Родић, секретар Удружења за грађевинарство у ПКС. - Када се зна да у цени квадратног метра стана материјал учествује и до 70 одсто, онда је питање да ли ће градитељи станова уопште више моћи да граде. Такође, за купце станова никакво олакшање није ни то што ће сада инвеститор уместо извођача да плаћа ПДВ. Јер, инвеститор све своје трошкове претаче у цену квадрата, тако да он никада није на губитку.

"ПУТЕВИ СРБИЈЕ"- КАКО "Путеви Србије" имају сопствене приходе, који иначе имају третман јавних прихода, обрачунаваће се ПДВ и на њих - кажу у "Путевима". - Тек у наредном периоду

моћи ћемо да сагледамо да ли ће то бити обавеза више за "Путеве Србије", или ће наше предузеће од државе имати сваког месеца повраћај ПДВ.

Грађевинари сматрају да се само повећањем производње дугорочно обезбеђује пуњење буџета. И држава ће сама себи плаћати ПДВ за све пројекте на којима је инвеститор. Већину инфраструктурних пројеката у име државе као инвеститори воде јавна предузећа, која ће сада имати обавезу више.

- У складу са међународним уговорима о зајму за изградњу Коридора 10 и Коридора 11, извођачи радова су ослобођени плаћања ПДВ - кажу, за "Новости", у "Коридорима Србије". - Самим тим ПДВ за те радове више не плаћа ни инвеститор, односно "Коридори Србије".

Ти кредити, како каже Родић, којима се Србија обавезала да извођачи не плаћају ПДВ, иду на штету државе.

- Зато и не чуди то што су стране компаније добијале послове на пројектима који се финансирају из кредита, а домаће само тамо где је финансирање било из буџета - истиче Родић. - Стране компаније као извођачи радова нису плаћале ПДВ, а домаће јесу. У сваком случају, због поскупљења енергената и више цене материјала биће скупље и извођење радова на инфраструктурним пројектима. Сви материјали подлежу ПДВ тако да ће то утицати на цену извођења радова и код инфраструктурних пројеката.

http://www.danas.rs/danasrs/ekonomija/u_rudare_ni_za_50000_dinara.4.html?news_id=251687

На југу Србије расте број незапослених упркос понудама послодаваца за посао

У рударе ни за 50.000 динара

АУТОР: В. РИСТИЋ

Врање, Лесковац - Док из регионалне Привредне коморе у Лесковцу упозоравају да у седам општина Пчињског округа сваки пети радно способан становник тражи посао, дотле на стално отвореном конкурс за рударе у Руднику олова и цинка „Грот“ у Кривој Феји нема заинтересованих за стални радни однос.

- Без посла на југу Србије је близу 30.000 људи. Највише незапослених је у општини Прешево, чак 60 одсто радно способног становништва не ради, а нешто мањи проценат је у Трговишту и Босилеграду - наводи за Данас Добрила Ташковић из РПК у Лесковцу. Истовремено, генерални директор рудника олова и цинка Милан Грујић износи податак да се нико не јавља на стално отворени конкурс за рударе.

- Плата је неких 50.000 динара, обезбеђен је превоз аутобусом из Врања, а поседујемо и хотел у оквиру рудника за становање наших радника, али упркос томе јављају нам се лица која не желе посао у јами, већ за неко друго радно место - прецизира Грујић. Он каже да нису тачне тврдње да се „рударима не плаћа прековремени рад“ и наводи да је радно време свих, а поготову јамских радника регулисано у складу са законом, те да не прелази 12 сати. За прековремени рад запослени добијају слободне дане.

У Брању ради 19.600 особа, од чега у привреди зараде остварује 50 одсто, што је за двадесетак процената мање у односу на 1999. када је врањска привреда запошљавала више од 20.000 радника. На пролеће следеће године очекује се да ће, након отварања фабрике обуће „Геокс“, посао у Брању добити 1.250 радника. Влада Србије је за овај посао обезбедила инвеститору субвенцију од 9.000 евра по радном месту.

http://www.danas.rs/dodaci/biznis/kad_nema_za_vise_dobar_je_i_minimalac.27.html?news_id=251679

Хоће ли иницијатива нишких радника да им се исплате неисплаћене зараде добити срећан епилог

Кад нема за више, добар је и минималац

АУТОР: ЗОРИЦА МИЛАДИНОВИЋ

Нисам примио 77 зарада, а има радника којима се дугује и стотину плата. Многима се дугују још од 2000, - каже председник Радне групе за социјална питања Електронске индустрије Ниш, Радиша Спасић, иначе један од иницијатора решавања проблема исплате неисплаћених зарада нишким радницима, чиме би се овај проблем „покренуо са мртве тачке“. Посланици Душан Милисављевић (ДС) и Милан Лапчевић (ДСС), обојица из Ниша, недавно су за скупштинском говорницом указали на сву озбиљност тог проблема.

NEISPLAĆENE ZARADE (iznos u dinarima)			
PREDUZEĆE	BROJ RADNIKA	BROJ MESECI	IZNOS DUGOVANJA
EI NIŠ (16 fabrika)	1.862	50.237 (x 20.000 dinara)	1.000.000.000
GRAĐEVINAR	595	...	278.672.380 (neto, knjigovodstveno)
JASTREBAC	704	32.384	368.507.792,60
NITEKS	631	6.941	43.967.132 (bruto)
MIN SPEC. VOZ.	61	488	200.000.000 (po presudama sa kamatom)
MIN VAGONKA	269	1.614	70.000.000
MIN INŽENJERING	...	...	40.054.113,00 (neto)
UKUPNO	4.136	93.628	2.001.201.200

Izvor: Sindikat

Милисављевић је отишао корак даље, па је прошле седмице предложио амандман на буџет Србије за 2013. годину, који би омогућио да се за 4.136 радника Електронске индустрије Ниш, Машинске индустрије Ниш, „Грађевинара“, „Јастрепца“ и „Нитекса“ обезбеди исплата 93.628 минималаца у укупном износу од две милијарде динара. Амандман би требало да се нађе на дневном реду у току ове седмице. Већ данас у Нишу ће бити организована протесна шетња дела радника са „Милосављевићеве листе“, са истим захтевом. Кроз шири центар града прошетаће радници ЕИ и „Грађевинара“, како би јавно „погурали“ предлог, што код централне, што код градске власти. Градоначелник Ниша Зоран Перишић (СНС) подржао је предлог за исплату минималаца нишким радницима и претпрошле седмице проследио га је министру економије и финансија Млађану Динкићу, од кога одговор још није стигао.

- Мој предлог је да влада донесе уредбу о давању кредита овим нишким предузећима из државног буџета. Кредити би се користили строго наменски за исплату минималаца који у овом тренутку износе 20.000 динара. Средства би издвојило Министарство рада. Пре него што сам дефинисао овакав предлог, консултовао сам се са синдикатима и они сматрају да је исплата

минималаца добро решење. Овакав модел био би добар за све раднике у Србији којима се дугују зараде, али мене пре свега занима Ниш - каже Милисављевић за Бизнис.

На сличан начин - давањем кредита из државног буџета предузећима, радницима у Нишу повезан је радни стаж, за који претходно годинама нису уплаћивани доприноси. Доприноси из кредита уплаћивани су за минималце, а кредити су били хипотекарни. Предузећа су настојала да их врате, како не би изгубила објекте и опрему.

Он додаје да овакво решавање заосталих зарада неће да буде добро само за раднике, већ и за привреду. Многи радници тужили су фирме због овога, а по добијању правоснажних пресуда дуг им је исплаћиван, због чега су рачуни предузећа били блокирани. Због тога, на пример, МИН Лив не може да покрене производњу иако има репроматеријал и уговорене послове са „Колубаром“. Чим му рачун није у блокади, на наплату стигну нова потраживања радника по основу пресуда за неисплаћене зараде, и производња не може да крене. Радиша Спасић тврди да је овакво решење добро и за град Ниш. Пола од новца који ће се евентуално добити за исплату заосталих зарада вратиће се граду, кроз плаћање комуналних рачуна. Сви радници са листе предузећа која се наша у Скупштини Србије велики су дужници за све врсте комуналних услуга. „Ако би се дуг за зараде превео на године дошли бисмо до фрапантне цифре. Нишким радницима укупно се дугује 8.000 година. Многима од нас плате нису исплаћиване више од десет година. Докле више да чекамо“, пита се Спасић.

Он подсећа да је Влада Србије раније донела Уредбу на основу које је до 5. октобра ове године требало да буду евидентирани сви радници у Србији са извршним судским пресудама којима се налаже исплата њихових зарада. Недавно је рок за евидентирање померен на април следеће године. Уредба је, иначе, донета након што су Србији пристигле пресуде Међународног суда за људска оправа у Стразбуру у корист радника којима предузећа дугују плате.

- А Србија још увек „решава“ само „евидентирање“. Нико да реши исплату заосталих зарада. При том, Уредба уопште не помиње евидентирање или исплату дуга радницима који нису тужили предузећа домаћим или страним судовима. Дакле: ко шиша лојалне? Или њих сви „шишају“ - закључује Спасић.

Милисављевићев амандман

- Понудио сам добро решење и зато ме занима да ли ће свих 12 нишких посланика гласати за мој амандман. Чињеница је да је овај проблем дуго гуран под тепих. Нико у власти не воли да говори о жртвама транзиције и сви би да окрену главу од сиромаштва. А у Нишу живи доста жртва транзиције и југ Србије убедљиво је најсиромашнији део земље - каже посланик ДС Душан Милисављевић.

Кад се град „наљути“

Градоначелник Ниша, Зоран Перишић, допис у којем се тражи хитан састанак на којем би се разговарало о предложеном решењу за исплату заосталих зарада радницима упутио је министру Динкићу 15. новембра. У кабинету градоначелника кажу да ће на одговор чекати десет дана, а онда ће „извршити притисак“ да до састанка дође и пронађе се најбоље решење.

Има ли наде за запослене у неприватизованим фирмама у реструктурирању

Продужавање агоније предузећа којима спаса нема

АУТОР: ЗОРАН РАДОВАНОВИЋ

Влада Србије недавно је усвојила Измене и допуне Закона о приватизацији, којима се, између осталог, рок за реструктурирање неприватизованих домаћих предузећа поново продужава, овога пута на 30. јун 2014. године. Из владе поручују да ограничавање рока за реструктурирање не значи да ће фирме које су у том поступку, крајем јуна 2014, нестати са привредне сцене, већ да ће са њих да буде скинута заштита од поверилаца.

Такав оптимизам не деле и они који знају да су готово све фирме у реструктурирању у безнадежном финансијском положају, што би се рекло „дужне су и Богу и људима“. Према њиховој процени, сва предузећа у реструктурирању која у међувремену не буду подржављена, или не нађу купца, завршиће у стечају, док ће армија запослених остати на улици. Реструктурирањем је обухваћено неколико стотина фирми, које су већ годинама уназад (неке и читаву деценију) у том поступку. На тој неславној листи нашла су се и, некада успешна, предузећа из металског комплекса, попут Заставине фабрике за производњу камиона и специјалних возила, затим делови крагујевачке Индустрије „Филип Кљајић“, трстеничка Прва петолетка, Магнохром, „14. октобар“..., која су не тако давно била мотор развоја српске привреде.

И док надлежни тврде да би у законом предвиђеном року, држава и пословодства фирми у реструктурирању, требало да пронађу стратешког партнера, или обезбеде начин за самостално пословање, догле у синдикатима и стручној јавности преовлађује став да је продужавање рока за завршетак започетог процеса реструктурирања - бесмислен. У Савезу самосталних синдиката у Крагујевцу сматрају да је то само продужавање агоније „јер, ако за десет година та предузећа нису могла да пронађу стратешког партнера, тешко да ће им то поћи за руком у наредних годину и по дана. У том синдикату оцењују да је модел приватизације који се у Србији примењује од 2002. године - промашен, прецизније речено, уништио је српску индустрију, с обзиром на то да готово истовремено пропадају и приватизоване и оне фирме које нису успеле да нађу купца, или стратешког партнера. У Синдикату се залажу не само за промену модела власничке трансформације предузећа, већ и за афирмацију радничког акционарства које није непознато у развијеном свету. С друге стране, држава би у фирмама у реструктурирању могла да организује производњу, спасавајући их тако од стечаја.

У Крагујевцу је, према званичним подацима, у реструктурирању девет предузећа, чија је судбина остала у сенци доласка Фијата и покретања серијске производње новог модела аутомобила „фијат 500Л“. Од свих предузећа у реструктурирању, у којима је запослено око 4.000 житеља центра Шумадије, шансу да преживе имају само две фирме - Енергетика и Застава безбедност. За осталих седам фирми готово да не постоји никакво спасоносно решење. Реч је, пре свега, о Застава камионима, предузећу које почетком 90-их имало заједничку фирму са италијанским Ивеком, и које је у то време било једно од најуспешнијих на простору бивше СФРЈ. Крагујевачким камионцијама, а остало их је још око 700, судбина је, највероватније, запечаћена у марту 2009, кад је Ивеко одустао од повратка у Крагујевац, образлажући ту

одлуку кризом која је тешко погодила индустрију камиона. О тужној ситуацији у Застави камионима најбоље сведочи недавно објављена информација да је та фабрика уговорила испоруку једном београдском предузећу „свих 15 камиона“. У Застави камионима својевремено је са производних линија и монтажних трака силазило и до 800 лаких и средњих привредних возила месечно, или око 10.000 камиона годишње.

У сличној ситуацији је и Аутосаобраћај, некада једна од пет најјачих превозничких фирми, која је у минулих 20 година, због малверзација пословодства, тако темељно уништана да више нико не верује у њен опоравак. У прилог томе и информација да је велики број радника Аутосаобраћаја, средином прошле недеље, поново јавно затражио заштиту од шиканирања групе људи која годинама уништава, односно води фирму у стечај. Решење ће се тешко наћи и за Заставину фабрику „21. октобар“, као и за Групу Застава возила, у којој, осим „Камиона“ и „Специјалних возила“ из Сомбора, послује још неколико мањих фирми, али и за „Металсистеме“, где пропада и фабрика ланаца Индустрије „Филип Кљајић“, која је 80 одсто производње ланаца некада извозила на свих пет континената. У сличној ситуацији је и већина предузећа у реструктурирању широм Србије, тако да су, рекло би се, у праву они који заговарају друге моделе спасавања тих фирми.

Преживеће Енергетика и Застава безбедност

Процењује се да ће процес реструктурирања преживети само две од укупно девет фирми - Енергетика и Застава безбедност. Енергетика, са 527 запослених, која је седам година у реструктурирању, мора да буде спасена, јер од те фирме зависи грејање више од 20.000 станова, као и образовних и здравствених установа. То предузеће ће најпре бити подржављено, а потом предато на управљање градској управи. Застава безбедност, која има 80 радника, већ је подржављена и највероватније ће бити припојена неком од локалних јавних предузећа. У Крагујевцу је, наиме, формиран регионални центар за ванредне ситуације, који ће да користи инфраструктуру Заставе безбедност.

<http://www.dnevnik.rs/ekonomija/kriza-zbrisala-120000-malih-i-srednjih-preduzeca>

Криза збрисала 120.000 малих и средњих предузећа

Када је пре десетак година транзиција код нас почела, о малом и средњем бизнису говорило се као о замајцу који ће покренути привреду и отворити брзо милион нових радних места. Слика тог дела привреде данас је прилично невесела. Од почетка 2008. године па до 2012. угашено је више од 120.000 малих предузећа и радњи.

Они који су опстали боре се да преживе и муку муче са скупим кредитима и високим дажбинама. То не само да им отежава даљи рад већ су тако због виших цена неконкурентни с колегама из окружења. Једино решење онда је смањење плата запосленима, што утиче на

ефикасност рада. О томе колико редовно мали и средњи враћају кредите нема података у Удружењу банака Србије јер се они статистички воде под колоном „правна лица,, заједно с великом привредом. Само предузетници имају посебну категорију, а подаци Бироа Удружења банака Србије говоре да је у доцњи 13,6 одсто њихових зајмова, где с измирењем обавеза касне дуже од 15 дана. С обзиром на то да је та бројка код велике привреде 17 одсто, јасно је да се мали и средњи као најрањивији део привреде још добро држе.

О томе како им помоћи први човек Опортјунити банке Владимир Вукотић каже:

– Ми смо учествовали у програму субвенционисаних кредита Владе Србије, а сада смо покренули и свој, где дајемо зајмове за ликвидност на 12 месеци – навди саговорник. – Кад запне с враћањем рата, увек пажљиво радимо процене, и, уколико сматрамо да има шансе да се бизнис настави, дајемо клијентима грејс-период да се стабилизују. Нажалост, дешавало се да таква компанија има два кредита. Ми одобримо одгону, али колеге неће па предузеће пропадне. Штета, јер је мала привреда велики замајац запошљавања, да није њих били бисмо на првом месту у Европи по стопи незапослених.

У Фолкс банци се такође труде да помогну.

– Банка је својим интерним актима прописала стандардизоване услове за репрограм обавеза за све клијенте па и за мала предузећа и предузетнике – каже Кристина Марковић. – Међутим, одступања од те одлуке су дозвољена. Одлука о нестандартним условима за репрограм обавеза доноси се на основу специфичности случаја који се разматра.

Директор пословног сектора и заменик председника Извршног одбора у ОТП банци Иван Радојчић каже да банке могу избећи бар део проблема ако пажљиво прате шта се догађа у том сегменту тржишта

– Нама је директна комуникација с клијентима значајна, посебно код МИС-а – наглашава Радојчић. – Ми од корисника наших услуга најбоље можемо чути које су им потребе и изаћи им у сусрет. Битно је да с њима изградимо однос узајамног поверења. Посебно желимо да повећамо и улагања и број клијената у агробизнису. Зато смо у сарадњи с ПКС-ом започели серију округлих столова у различитим градовима на тему кредитирања пољопривреде. Желимо да од њих чујемо који би им услови финансирања одговарали и да наше услуге прилагодимо томе колико год је то могуће.

Очигледно, банке су вољне да нађу заједничко решења, самим тим и шанса да се до њега дође је већа. Помоћ треба да пружи и држава, пажљивим одређивањем обавеза. Најлакше је повећати порез или таксу, али...

– То не мора обавезно да значи и већи приход у државној каси. Напротив, многа мала и средња предузећа се због тога угасе. Самим тим је и приход мањи – каже др Дејан Ерић.

Д. Вујошевић

Банке могу да помогну

Са чињеницом да кредитна способност мале привреде данас није охрабрујућа слаже се и директор Сектора за развој и становништво у ЕФГ Еуробанци Владан Вилотијевић.

– Банке имају потенцијал за наставак кредитне активности, али су принуђене на то да с посебним опрезом управљају ризицима услед ограничене способности предузећа да се задужују и редовно сервисирају обавезе – објашњава Вилотијевић. – Кад год има проблема с отплатом, радимо анализу пословања клијента и нудимо моделе реструктурирања. Све зависи од случаја: негде продужавамо рок отплате, дајемо грејс-период или умањујемо камату за одређени период. Трудимо се да нађемо решење које ће одговорати и њима и нама, али то није увек могуће.

Откази се деле и кроз рупе у важећем Закону

Измене Закона о раду неопходне су ради веће флексибилности тржишта рада, а не да би се радници лакше отпуштали, што се често популистички приказује, оценили су стручњаци.

– Није тачно, и звучи популистички, да велики привредници желе измене Закона о раду да би могли да отпусте много људи јер сада то не могу – рекла је за Тањуг деканка Факултета за финансије, економију и администрацију (ФЕФА) Ана Трбовић.

По њеном мишљењу, већи привредници једноставније могу да отпусте раднике тако што мењају систематизације и намене фирме, док мали и средњи бизнис то теже може да уради, због чега се теже одлучује да запосли људе.

– Уколико гледамо статистику, више од пола милиона људи је добило отказ због кризе и чврсто верујем да то не би било тако и да би бројка била много нижа да је Закон о раду другачији. Између осталог, било би много више инвестиција у Србији – указала је Ана Трбовић.

По њој, отпуштања су се већ десила и поред закона јер постоје „рупе„ (у закону) које увек могу да се искористе када су велики проблеми у питању.

– Није прича о томе како лакше отпустити већ како направити већу флексибилност тржишта рада, где ви мењате радна места, како да продуктивне људе да мотивишете и наградите, непродуктивне не и да привучете више инвестиција и отворите више нових радних места – мишљења је Ана Трбовић. Она је указала на то да је у јавним предузећима мање од трећине људи запослено у неком продуктивном делу, док су веома често две трећине у администрацији, што није одрживо па фирма не може да буде успешна и да се развија.

Председник Уније послодавца Србије Небојша Атанацковић дели мишљење Ане Трбовић, и наводи да је актуелни Закон о раду на снази већ седам година и да је превазиђен.

– Од измена Закона о раду очекујемо само флексибилније обавезе и могућности да се радник запосли, а исто тако да му престане радни однос – додао је Атанацковић. – У супротном, послодавац је осуђен на радника и може пропасти и отићи у стечај, али радник је и даље ту и може да тражи судским путем накнадно, после неколико година, да му се исплате зараде за које није било пара.

Е. Дн.

Мора да се мења

Премијер Србије Ивица Дачић најавио је да ће у 2013. бити промењен Закон о раду, који ће дати допринос бољем пословном окружењу у Србији, привлачењу више страних инвеститора, али ће истовремено заштитити права радника.

– Закон о раду сигурно треба да буде промењен и на томе се ради – рекао је Дачић, и додао да треба дефинисати у којем правцу би требало да иду те промене. – Мора постојати економско-социјални дијалог послодавца и радника и треба уважити начело Устава Србије о принципу социјалне правде у друштву.

Позајмљивали пшеницу по 12, а продавали за девет динара

Азотара из Панчева продата је на јавном тендеру 11. априла 2006. године за 13.100.000 евра. Купац целокупног друштвеног капитала био је конзорцијум правних лица: Универзал-холдинг, Београд, Јоинт литхуаниан-уса вентуре санитех и Привате стоцк цомпану арви&ЦО, оба из Литваније. Због неиспуњавања уговора, Агенција за приватизацију у јануару 2009. раскинула је уговор, око 70 одсто акција враћено је држави, а остатак је и даље власништво конзорцијума. Конверзија дуга Иначе, због дугова које Азотара има према јавним и државним предузећима, Влада Републике Србије је 29.

јула 2009. године донела Закључак којим је препоручила тим предузећима да иду на конверзији потраживања у капитал. У писму које је 8. децембра 2010. године Агенција за приватизацију упутила Савету за борбу против корупције наводи се да Србијагас није извршио конверзију, па Агенција и даље има 68,44 одсто капитала. Агенција не објашњава због чега конверзија није урађена, док у Србијагасу Савет није могао да дође до било каквих информација и поред извршних решења повереника Шабића. Највећи део преосталих 30-ак одсто акција Азотаре, према подацима АПР, у власништву је литванског предузећа Привате стоцк цомпану арви&ЦО - 24,19 одсто. Акције у Азотари и даље има и Универзал холдинг. Продаја Карбамида 2 Савет је затражио од Агенције за приватизацију да одговори по ком основу су купци Азотаре и након раскида Уговора остали власници акција. У одговору који је Савету достављен 10. фебруара 2011. наводи се да према Закону који је важио у време склапања конкретног купопродајног Уговора између агенције и Азотаре, агенција није имала правни основ да након раскида Уговора, пренесе на Акцијски фонд удео у капиталу предузећа, који је купац стекао извршењем обавезе инвестирања у субјект приватизације, већ само удео који је стечен на име плаћања уговорене цене. Агенција даље објашњава да су управо због те мањкавости, поменуте одредбе Закона о приватизацији промењене 3. јануара 2008. године, али да у конкретном случају, након раскида уговора нису могле бити примењене, јер је купац власништво над уделом у капиталу Азотаре по основу инвестирања, стекао пре промена Закона, па би, како се наводи, у супротном било повређено начело о забрани ретроактивне примене закона. Агенција за приватизацију раскинула је Уговор са купцима Азотаре 9. јануара 2009. године, јер је спско-литвански конзорцијум, 2007. године без сагласности Агенције, продао погон Карбаמיד 2 који, према билансу стања, представља 10,88 одсто књиговодствене вредности Азотаре. Купопродајним уговором дефинисано је да купац не може располагати имовином већом од 5 одсто. Агенције је наложила купцу да из сопствених средстава уплати разлику од 5,88 одсто, односно 10.086.840,47 евра на рачун субјекта приватизације. Како купац то није учинио до краја 2008, када му је истицао рок за уплату првог дела разлике, стекли су се услови да Агенција раскине уговор. Директор Вујачић Након раскида купопродајног уговора са Азотаром, агенција је за привременог заступника капитала именовала Радосава Вујачића који, истовремено, обавља и функцију заменика генералног директора Србијагаса јавног предузећа које је један од највећих поверилаца ХИП Азотаре из Панчева и гарант у пословима које Азотара уговара са другим привредним субјектима. Због тога је Савет за борбу против

корупције затражио од агенције да објасни у којој процедури и на основу којих критеријума је извршен избор Вујачића за привременог заступника капитала у панчевачкој Азотари. Уместо одговора на конкретна питања, агенција је Савету доставила сопствено Упутство о начину именовања и остваривања права и обавеза привременог заступника капитала у управљању субјектом приватизације, у којем се између осталог, наводи да за заступника капитала може бити именовано лице из реда акционара у субјекту приватизације, као и из реда лица изван субјекта приватизације. Одговор на конкретно питање о томе који су критеријуми определили Агенцију да за привременог заступника капитала изабере баш Радосава Вујачића, с обзиром да се према поменутом Закону може наћи у сукобу интереса, није добијен. Куповали по 12, продавали за 9 Запослени у Азотари су Савету доставили уговоре из којих је евидентно да се фирма задужује под неповољним условима. Реч је о уговору о робном зајму Азотаре и Викторија логистика од 17. марта 2010, и УУ поинтом, од 6. априла 2010. Из уговора се види да је Азотара од Викторија логистик позајмила пшеницу по цени од 12 динара по килограму, да би је двадесетак дана касније продала предузећу УУ поинту, по цени нешто нижој од 9 динара за килограм. Савет је 2. септембра 2010. године, о свему обавестио Агенцији за приватизацију и замолио је да провери наводе о штетним пословима, које је у име Азотаре склапао привремени заступник капитала, Радосав Вујачић. У одговору између осталог се наводи да „Агенција у поступку припреме овог дописа, није могла да ступи у контакт са привременим заступником капитала, због тога што је према истом одређен притвор у кривичном поступку, те с тога није у могућности да прибави од заступника капитала посебан извештај у погледу закључених уговора“. Због тога је агенција, како је наведено у допису, предметне уговоре проследила Министарству унутрашњих послова, да би се утврдило да ли у поступању заступника капитала, има елемената на основу којих би били иницирани кривични поступци. У међувремену, Вујачић је пуштен из истражног притвора, па је Агенцији и Савету доставио Извештај о економској оправданости поменутих послова где закључује како су „позитивни ефекти из овог пословног аранжмана вишеструко већи од наоко негативне номиналне разлике у цени пшенице, која би се платила, ако Азотара позајмљену пшеницу не врати до уговореног рока“. Спорни уговори са Викторија логистиком и са УУ поинтом, склопљени су када се на Продуктној берзи у Новом Саду, пшеница рода 2009. у ЈУС квалитету, продавала по цени од 11,66 дин/кг (10,80 без ПДВ-а). Према Уговору са Викторијом логистиком од 17. марта 2010, Азотара је узела на зајам 75.000 тона пшенице рода 2009, по цени од 12 динара по килограму, и то без ПДВ-а. Као трећа уговорна страна појављује се Србијагас, матично предузеће Азотариног заступника капитала Радосава Вујачића. Србијагас у овом послу заступа генерални директор Душан Бајатовић, а то јавно предузеће има улогу јемца у необичном послу са Азотаром, која је, иначе, његов највећи дужник. Позајмљену пшеницу за 900 милиона динара или око 9 милиона евра, Азотара је морала да врати до 15. децембра 2010, с тим што са враћањем зајма није смела да почне пре 15. септембра исте године. Уместо пшенице рода 2009. Азотара је до половине децембра, морала да врати исту количину, али искључиво рода 2010. године. Уз бројне друге трошкове, које је према Уговору Азотара дужна да покрије, вредност позајмљене пшенице додатно се увећава и због огромног скока цене пшенице, која је увелико премашила 12 динара. Тако је, на пример, цена килограма пшенице на Берзи у Новом Саду, око 15. септембра, односно у периоду када је Азотара требало да почне са враћањем, износила 18,50 динара без ПДВ-а, а од 13. до 17. децембра 2010. године, дакле у периоду када је истицао Уговор чак 27,54 дин/кг (25,50 без ПДВ). Милионски губици Уговором је било предвиђено да и Азотара и Србијагас као јемац, дају по 10 бланко меница и банкарску гаранцију од 900 милиона динара, која треба да покрије вредност пшенице позајмљене по цени од 12 динара по килограму. У уговору се даље наводи да чак и у случају да Азотара уредно врати зајам у целини, гаранција ће бити враћена у року од пет дана, али ће Викторија надокнадити само 1/3 трошкова издавања и одржавања гаранције, и то у износу не већем од 50 хиљада евра у динарској противвредности.

На све поменуте трошкове Азотаре, треба урачунати и оне који се односе на преузимање жита од Викторија логистик, односно на обезбеђивање возила, утовар пшенице и њен транспорт, што је такође, обавеза Азотаре. Ова фабрика сноси и трошкове лагеровања, анализе квалитета пшенице и евентуалних камата. Осим тога, Азотара је дужна да Викторији уплати и ПДВ за позајмљену пшеницу и то до 5. у наредном месецу по пријему фактуре. Да би Азотара из овог посла изашла макар без губитка, она би позајмљену пшеницу морала да прода по цени која би покрила све наведене трошкове, односно за цену која премашује 12 динара по килограму, за колико је робу позајмила од Викторије. Међутим, Азотара је истих тих 75 хиљада тона пшенице набављене по 12 динара, мимо сваке економске логике, продала по цени од 8,66 динара за килограм предузећу УУ поинту Зорана Дракулића, и то у тренутку када је, поновимо, њена вредност на Продуктној берзи износила 10,80 динара по килограму без ПДВ-а. И тај уговор потписао је привремени заступник капитала панчевачке Азотаре, Радосав Вујачић. Само на овој трансакцији, односно на разлици у вредности по којој је пшеница позајмљена и по којој је потом продата, Азотара је изгубила 248 милиона динара, односно око 2,4 милиона евра. Ако се овом губитку дода разлика у цени пшенице на дан позајмице и оне која је важила на дан истицања уговора са Викторијом логистик, укупан губитак би могао да достигне суму од око 12 милиона евра. Питања без одговора Неспорно је и да је од овог посла корист имала Викторија логистик, јер је по повољним условима, залихе лањског рода пшенице, заменила новим, чија је тржишна цена наставила да расте и после 15. децембра 2010, када је истекао уговор са Азотаром. Такође, Викторија логистик је на добитку, јер је уговорила позајмицу жита по цени од 12 динара за килограм, у тренутку када је на берзи вредела 10,80 динара. Остаје отворено питање који је био интерес Србијагаса да се у овом послу појави као јемац? Какав је интерес руководио директора Србијагаса, Душана Бајатовића, да својим потписом гарантује да ће Азотара, која је у 2009. години забележила нето губитак од 1.755.356.000 динара, а у 2010. више од 4 милијарде, и која је, уједно, и највећи дужник Србијагаса, бити у могућности да испуни обавезе из уговора вредног 900 милиона динара? Сва ова питања Савет за борбу против корупције поставио је директору Бајатовићу 29. октобра 2010. године, али одговоре није добио. Шта каже Вујачић У Извештају Радосав Вујачић, привремени заступник капитала наводи да се Азотара у том послу нашла јер „Викторија логистик није хтела да прода пшеницу директно УУ поинту, пошто ово предузеће није могло исту да врати Викторији“. После ових навода који отварају питање – зашто заступник капитала Азотаре уопште брине о интересима Викторије и УУ поинта и ставља Азотару у улогу посредника склапајући штетне послове по то предузеће, Вујачић даље каже и да је Уговоре са Викторија групом и УУ поинтом закључио да би обезбедио недостајућа обртна средства, као и да су та средства у износу од 711 милиона динара, на основу Уговора са УУ поинтом, уплаћена на рачун Азотаре. Тај новац је употребљен за куповину сировина и репроматеријала, исплаћен је део заосталих и текуће зараде радницима, односно, како тврди, спречено је заустављање производње и настајање несагледивих штета, како у финансијском, тако и у технолошком погледу. Вујачић даље у Извештају признаје да је враћање позајмљене пшенице у предвиђеном року, доведено у питање. Он наводи да је од 75.000 тона жита, колико је позајмљено од Викторије, због великог скока цене жита на тржишту, Азотара успела да набави само 16.000 тона по цени од 12 динара по килограму, колико је Уговором вреднована пшеница приликом позајмице. Упркос томе, Вујачић у Извештају изводи закључак о позитивним финансијским ефектима посла, а да притом прећуткује чињеницу да за недостајућу количину од 59 хиљада тона пшенице позајмљене по цени од 12 динара, требало издвојити милијарду и по динара. Остали уговори Под сличним условима Азотара је потписала, 24. фебруара 2010. године, Уговор о зајму 50 хиљада тона пшенице по цени од 12,15 динара по килограму, са Дирекцијом за робне резерве. Пшеницу позајмљену под оваквим условима, двадесетак дана касније, Азотара је продала предузећу Инвеј по цени од 11 динара за килограм без ПДВ-а, нижој од набавне и то са одложеним роком

плаћања. Само на овој трансакцији Азотара је изгубила око 570.000 евра. У најмању руку чуди изјава Радосава Вујачића да су поменутом продајом пшенице обезбеђена додатна обртна средства, када је од тренутка потписивања уговора, у марту 2010, па све до новембра 2010, дакле за нешто више од седам месеци, од око 550.000.000 динара, колико треба да наплати Азотара, на њен рачун, према Уговору, могло да пристигне тек око 44 милиона динара. Не треба заборавити да је за све то време, Азотара била дужна да Дирекцији, од које је пшеницу позајмила, плаћа уговорену камату. У том периоду неликвидна Азотара одобрила је две позајмице у укупном износу од 280 милиона динара. Агро мега инвести из Руме позајмила је 115 милиона динара и Цхем цо 165 милиона динара. Азотара је са истим предузећем, нешто касније, склопила и Уговор о куповини и авансом плаћању робе. Посао са Викторијом Савет за борбу против корупције ни преко повереника Шабића није успео да добије документа која би осветлила реализацију трговине пшеницом са Викторијом где је систем био сличан као и у осталим трансакцијама. Ако би Азотара у овом тренутку, мисли се на крај 2011. године, хтела да измири своје обавезе утврђене поменути Анексом уговора са Дирекцијом и да врати новопозајмљену пшеницу и кукуруз, морала би да обезбеди укупно око 27,8 милиона евра. То је, наиме, износ која се добија када се саберу цене позајмљеног кукуруза и пшенице, који према уговорима од 17.12.2010. укупно вреде 1.418.000.000 динара, и износ од 1.349.960.958 динара, колико сада, према Анексу, вреди 50 хиљада тона пшенице позајмљене у фебруару прошле године. То значи да је Азотара данас задужена за око 12,6 милиона евра више у односу на прошлу годину када је пшеницу позајмила од Викторије и Дирекције за робне резерве. Штета преко 20 милиона евра Укупна штета нанета Азотари, још увек није у потпуности позната, али је према до сада доступним и приказаним подацима, јасно да она прелази 20 милиона евра, тврди Савет за борбу против корупције. Овако висока штета последица је, између осталог, и чињенице да Азотара није била у стању да испуни своје обавезе преузете уговорима са Викторијом и Дирекцијом за робне резерве, па је фабрика ђубрива, уз сагласност Владе Србије, потписала анексе уговора и нове уговоре о зајму са Дирекцијом за робне резерве. Како Азотара није испунила обавезе из Уговора са Дирекцијом од 24. фебруара 2010. године и није вратила позајмљених 50 хиљада тона пшенице до 1. фебруара 2011. године, Влада Србије донела је закључак, на основу којег је рок за враћање поменуте пшенице продужен за још годину дана, али сада по цени која је за око 800 милиона динара виша, односно око 7,4 милиона евра, и то без урачунатих камата. Свему треба додати и око 570 хиљада евра губитка, насталог пошто је Вујачић 50 хиљада тона пшенице позајмљене од Дирекције за 12,15 дин по килограму, продао Инвеју за 11 динара за килограм. Тиме је штета по Азотару, без поменутих камата, достигла износ од око осам милиона евра. @АНТРОФИЛЕ: Ко је Викторија груп Викторија логистик из Новог Сада једна је од 10 чланица Викторија групе, и налази се у њеном стопроцентном власништву. Осим Викторија логистик, Викторија групу, чине: Сојапротеин, Викторија оил, Фертил, Лука Бачка Паланка, Ветеринарски завод Суботица, СП Лабораторија, Викторија Зорка, Вицториа пхоспате и Вицториа Биоенергу. Власници Викторија групе су четири акционара: Европска банка за обнову и развој са седиштем у Лондону (24 одсто) и бизнисмени Милија Бабовић, Зоран Митровић и Станко Поповић са по 25,33 одсто акција.

http://www.pregled.rs/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=1066:Zakon-o-radu-manjkav&catid=11&Itemid=122

Закон о раду мањкав

Измене Закона о раду неопходне су због веће флексибилности тржишта рада, а не да би се лакше радници отпуштали, што се често популистички приказује, оценили су стручњаци. Није тачно и звучи популистички да велики привредници желе измене Закона о раду како би могли

да отпусте много људи јер сада то не могу, рекла је за Тањуг деканка Факултета за финансије, економију и администрацију (Фефа) Ана Трбовић. Према њеним речима, већи привредници једноставније могу да отпусте раднике тако што мењају систематизације и намене фирме, док мали и средњи бизнис то теже може да уради због чега се теже одлучује да запосли људе.

Уколико гледамо статистику, више од пола милиона људи је добило отказ, због кризе, и чврсто верујем да то не би било тако и да би бројка била много нижа да је Закон о раду другачији. Између осталог, било би много више инвестиција у Србији, указала је Трбовић. Како каже, отпуштања су се већ десила и поред закона, јер постоје рупе (у закону) које увек могу да се искористе када су велики проблеми у питању. Тањуг

<http://www.blic.rs/Vesti/Ekonomija/354753/Gubitasu-dato-700-miliona-vise-za-povecanje-plata>

ЖЕЛЕЗНИЦАМА ОПЕТ ПОВЕЋАНЕ СУБВЕНЦИЈЕ

Губиташу дато 700 милиона више за повећање плата

Катарина Марковић

Јавно предузеће „Железнице Србије“, које годинама бележи губитке у пословању, у наредној години ће добити 700 милиона динара више за субвенције у односу на ову годину, и то само по основу индексације плата запослених у јавном сектору, док су субвенције преосталом делу привреде смањене.

Према предлогу буџета за 2013. годину, „Железнице“ ће добити 14,5 милијарди динара уместо 13,8 милијарди динара, колико је било предвиђено ребалансом буџета за 2012.

- За „Железнице“ је дошло до увећања од око 700 милиона динара због индексације плата запослених у јавном сектору, два одсто у октобру ове године, два одсто у априлу 2013. и 0,5 одсто у октобру 2013. године, што је прецизирано Законом о буџетском систему - кажу за „Блиц“ у Министарству финансија и привреде.

Ово јавно предузеће запошљава 18.423 радника, при чему је просечна плата у септембру износила 36.840 динара, кажу за „Блиц“ у „Железницама“.

Генерални директор Милован Марковић је у септембру примио око 220.000 динара, не рачунајући порезе и доприносе, док је извршним директорима припало по 163.000 динара, а помоћници генералног директора су добили око 120.000 динара.

У овом јавном предузећу кажу за „Блиц“ да готово цео износ субвенција користе за исплате зарада да би обезбедили њихову редовност, док из сопствених средстава финансирају разне инфраструктурне радове.

Велико је, међутим, питање из којих средстава овај дугогодишњи губиташ то успева, па чак узимајући у обзир и прошлу годину, у којој су „Железнице“ забележиле добит од чак 12,7 милијарди динара.

Разлог је тај што је Влада крајем 2011. године донела одлуку да јавним предузећима отпише неке старе дугове према иностраним кредиторима који се провлаче у билансима још од осамдесетих година прошлог века.

У случају „Железница Србије“, реч је о износу од 181,8 милиона евра и око 15 милиона долара, па су отписане кредитне обавезе књиговодствено прокњижене у укупне приходе предузећа, што је проузроковало да „Железнице Србије“ послују у 2011. с добитком од око 12,7 милијарди динара.

Професор Економског факултета у Београду Љубодраг Савић каже за „Блиц“ да Влада нема никакво решење за то предузеће јер је разапета између више чињеница, с једне стране је то у свакој земљи важно државно предузеће, а с друге стране „Железнице“ бележе губитке који су последица смањења обима пословања, огромне технолошке запослености, али и вишка запослених.

- Када би отпустили више хиљада радника, што је преко потребно, субвенције би се смањиле, али још нико не сме да преузме на себе такав политички ризик - закључује Савић.